

Bu kadar yetkinin tek kişide toplandığı rejimin adı, gerek toplum biliminde gerek hukuk biliminde aynı kavramla ortaya konulmuştur: Diktatörlük!

Mevcut Anayasa, 12 Eylül Faşist Darbesinin kimi izlerini taşımakla birlikte, Cumhurbaşkanı yetki, görev ve sorumlulukları bakımından ikili bir yürütme organı tasavvuruna dayanmaktadır. Verili haliyle Cumhurbaşkanı, bir tarafsızlık taahhüdü makamı olarak yürütmeyi “yürütme içinden” de denetleme göreviyle konumlandırılmıştır. Yürürlükteki Anayasa, yürütme yetkisini büyük oranla Bakanlar Kurulu’na, arızı oranda ise Cumhurbaşkanı’na dağıtmıştır. Bu iş bölümünün, Cumhurbaşkanı’na daha çok bir temsil vasfı atfedilmesinden kaynaklandığı görülmektedir.

Gündemdeki Anayasa değişikliği paketinde ise; **Yürütme yetkisi tek başına Cumhurbaşkanı’na veriliyor.** Bakanlar Kurulu anayasadan tamamen çıkarılıyor. Bugünkü siyasal iktidarın fiili işlevsizleştirilmesinden bağımsız olarak “Bakanlar Kurulu” gibi kolektif bir organ bileşimi yok ediliyor ve Anayasa’da Bakanlar Kurulu kavramının geçtiği tüm düzenlemelerde Bakanlar Kurulu’nun yerini tek kişi, “Devlet Başkanı” sayılan Cumhurbaşkanı alıyor.

Bakanlar ise birlikte bir kurul oluşturma yeteneğini yitirerek yalnızca kendi teknik alanlarının “memurları” kertesine düşürülüyorlar.

Daha vahim olmak üzere; mevcut Anayasada kanunla düzenlenmesi emredilen pek çok alanın; tek başına Cumhurbaşkanı’nın çıkaracağı “Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi” ile düzenlenecek şekilde değiştirildiği görülüyor. Dolayısıyla bu paket, **önemli yasama yetkilerinin de tek kişiye Cumhurbaşkanı’na devrini getiriyor.**

Pakette, Hakimler Savcılar Kurulu’nun Adalet Bakanı ve diğer üyelerinin yarısını atama yetkisi de Cumhurbaşkanı’na veriliyor. “Yargıyı demokratikleştiriyoruz” aldatmacasıyla gündeme getirilen 2010 Anayasa değişikliğinin temel argümanı olan HSYK üyelerinin %80’inin seçimle göreve gelmesi usulü kaldırılıyor. Bu durumda yargı mekanizmasının temel idari ve özlük örgütü olan HSK’nın da büyük oranda aynı tek adama bağlandığı görülmektedir.

Devlet bütçesinin düzenlenmesi ve değiştirilmesine dönük yetkilerin de tek başına Cumhurbaşkanına devredildiği görülmektedir.

Her üç fonksiyonun böylesine tek kişide merkezileştiği bir “**Kuvvetler Aynılığı**” rejimini öngören bu paket, bu nedenlerle bir **Totaliter Rejim Anayasası’na** tekabül etmektedir.

Değişiklik öneren maddeleri incelersek;

-Madde 8: Yürütme yetkisini Bakanlar Kurulu’ndan alarak tek başına Cumhurbaşkanı’na veriyor.

Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin muafiyet, istisna ve indirim oranlarına ilişkin değişiklik yapma yetkisini de Cumhurbaşkanı’na devrediyor.

-Madde 75: Milletvekili sayısı arttırılıyor. 550 olan milletvekili sayısı 600’e çıkarılıyor. Milli Bakiye Sistemi’nin kaldırıldığı, Nispi Temsilli bir seçim düzeninde bu değişiklik iktidar partisinin oransal koltuk sayısını arttırmaya dönük bir matematik içeriyor.

Bu sayısal artış meclisin; Bakan, Cumhurbaşkanı ve Cumhurbaşkanı yardımcısı denetleme ve soruşturma nisabını da arttırarak zorlaştırıyor.

-Madde 77: Milletvekillerinin görev süresi 4 yıldan 5 yıla çıkarılıyor. Genel seçimler de buna paralel olarak 4 yıldan 5 yıla çıkarılıyor.

-Madde78: Mevcut durumda TBMM üyeliklerinde boşalma olması halinde ara seçime gitme kuralı varken, önerilen halde vekilliği düşen üye hangi partidense yerine aynı siyasi partiden “yedek milletvekili” atanıyor. Dolayısıyla, ara seçim yok edilerek yedek milletvekili düzenlemesiyle “seçmen iradesi” yok sayılmış oluyor.

-Madde87: TBMM’nin “Bakanlar Kurulu’na KHK çıkarma yetkisi vermek” görevi kaldırılıyor. Aşağıdaki madde incelemelerinde değineceğimiz üzere Bakanlar Kurulu KHK’larının yerini, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi alıyor.

-Madde 88: Mevcut halde kanun teklif etmeye iki organ yetkiliyken (milletvekillerinin kanun teklifi ve Bakanlar Kurulunun kanun tasarısı), Bakanlar Kurulu kaldırılınca kanun tasarısı şeklinde bir müessese de kalmıyor.

TBMM’NİN KANUN ÇIKARMASINI ZORLAŞTIRDIĞI GÖRÜLÜYOR.

Mevcut 96.maddeye göre TBMM’nin toplanma sayısı milletvekillerinin en az 1/3’ idir (550/3=184). Aynı maddeye göre katılanların salt çoğunluğu ile karar alınabilir. Ancak karar yeter sayısı hiçbir şekilde üye tam sayısının 1/4’ünün bir fazlasından az olamaz (550

/4+1=139). Bu durumda 139 vekil, kanun çıkarabilmektedir.

Yine mevcut madde 89’a göre, TBMM’ce çıkarılıp yayınlaması amacıyla Cumhurbaşkanı’na gönderilen kanunu Cumhurbaşkanı meclise geri gönderdiğinde; şayet TBMM yasayı aynen

kabul ederse Cumhurbaşkanı bu durumda yasayı yayımlamak durumundadır. Ve bu aynen kabul sayısı yukarıdaki anlatımla 139'dur.

Paketteki önerilen 89.madde değişikliğinde ise; Cumhurbaşkanı'nın geri gönderdiği yasayı TBMM "üye tamsayısının salt çoğunluğu ile" aynen kabul ederse Cumhurbaşkanı yayımlamak zorunda kalacaktır. Değişiklikte milletvekili sayısının 600'e çıktığı göz önüne alındığında bu rakam $600/2+1=301$ milletvekilidir. Yani Cumhurbaşkanı'nın geri gönderdiği bir yasayı ancak 301 milletvekili ile yeniden yasamak mümkün olabilecektir. **Bu yetki, tam da parlamenter sisteme bir darbedir.**

-Madde 93: TBMM'yi ara verme ve tatil sırasında toplantıya çağırma yetkisi Cumhurbaşkanı'na veriliyor (Bu yetki mevcut durumda Bakanlar Kurulundadır).

-Madde 96: Bakanların TBMM oturumuna katılmaması halinde kendileri yerine oy kullanmak üzere bir başka bakana yetki vermesi hakkı iptal ediliyor. Buradan da Tayyip Erdoğan'ın kendi bakanlarına bile güvenmediğini anlıyoruz.

GENSORU TARİHE KARIŞIYOR

Gensoru, milletvekillerinin Başbakan'dan ya da bir bakandan, bir sorunla ilgili olarak sözlü açıklama istemesine dayanan ve genel görüşmeden sonra hükümetin ya da ilgili bakanın görevden uzaklaştırılması sonucunu doğurabilen meclise ait bir denetim yetkisidir.

Mevcut 99. maddeye göre, "bir siyasi parti grubu adına" ya da "en az 20 milletvekili imzasıyla" gensoru verilebilmektedir. Gensoru görüşmeleri esnasında üyeler veya gruplar gerekçeli güvensizlik önergesi verebilir. Milletvekili tamsayısının salt çoğunluğuyla da ($550/2+1=226$) bir bakanın ya da Bakanlar Kurulu'nun düşürülmesi yolu vardır.

İşte bu yolu düzenleyen 99. madde tamamen kaldırılıyor. **Böylece yasamanın yürütmeyi denetlemesi yok ediliyor.**

Önerideki 116. madde ile Milletvekillerinin 5/3'ü (360) seçimlerin yenilenmesini isteyebiliyor. Ancak 226 milletvekilinin bakan ya da bakanlar kurulu düşürmesi imkanının yerini tutabilecek bir düzenleme değil. Zira yeni seçim yenilenme nisabı ulaşılması sağlanamayacak bir sayı. Oysa, iktidar partisi milletvekilleri dışındakilerin 226 sayısına erişebileceği bir parlamento oluşması gayet olası. Bir parlamentodan seçim isteyen 360 vekil çıkması ise, yaşamın olağan akışında mümkün görünmüyor.

SORUŞTURMA AÇILMASI NEREDEYSE İMKANSIZLAŞIYOR

Mevcut 100.maddeye göre bakanlar hakkında soruşturma açılması milletvekillerinin 1/10'unun(55 milletvekilinin) imzasıyla mümkündür. Önerilen Anayasa değişikliğinde ise 100.madde tamamen kaldırılıyor. Bakanların soruşturulması 106.maddede düzenleniyor. Paket yasalaşırsa 106.maddeye göre bir bakan hakkında soruşturma açabilmek TBMM üyelerinin salt çoğunluğu ile ($600/2+1=301$) mümkün olabilecektir. 301 milletvekili imzalamadığı sürece hiçbir bakan suçlandırılmayacak!

Bakanların görev ve yetkileri yok edilirken soruşturulmalarının bu denli zorlaştırılması yeni totaliter rejime geçişte bir sus payı olarak dizayn ediliyor görünmektedir.

CUMHURBAŞKANLIĞI SEÇİMİNE DÖNÜK DEĞİŞİKLİKLER

Pakette 102.madde, 101.maddenin içine taşındığından kaldırılıyor. Bununla birlikte;

*20 milletvekilinin imzasıyla Cumhurbaşkanlığına aday gösterebilmesi imkanı kaldırılıyor.

*100.000 seçmenin ortaklaşa aday gösterebilmesi yolu getiriliyor; ancak bu yolun nasıl işleyeceği merak konusu..

*Mevcut durumda, birlikte toplam %10 oy oranına erişen birden fazla parti Cumhurbaşkanı adayı gösterebilirken, pakette yalnızca tek başına %5 oy almış partiler aday gösterebilecekler.

VE DEVLET BAŞKANI TANIMI GELİYOR...

-Madde 104: Değişiklik, yürütme yetkisini “**Devlet Başkanı**” olan Cumhurbaşkanına veriyor. Böylece devlet başkanı kavramı lafzi olarak da “**anayasalık**” kazanıyor!

Öneriye göre Devlet Başkanına verilecek yetkiler şunlardır:

*Devlet Başkanı yardımcısı atamak

*Bakanları atamak ve görevlerine son vermek

*Üst düzey kamu yöneticilerini atamak ve görevlerine son vermek

*Milletlerarası andlaşma akdetmek ve yayımlamak (Mevcut halde Devlet Başkanı yalnızca onaylamak ve yayımlamakla yetkilidir.)

*Yürütme yetkisine ilişkin konularda **Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çıkarmak** (tek başına!)

*Kanunların uygulanmasını sağlamak üzere yönetmelik çıkarmak Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi şeklindeki öneri, öncelikle yürütme yetkisini tek elde ve tek kişide toplamaktadır.

Ancak daha büyük fonksiyon gaspı, fiilen yasama fonksiyonunun yetkilerinin de Devlet Başkanına devrediliyor olmasıdır. Her ne kadar 104. maddeye dair değişiklik önerisinin, Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri için yürütme yetkisine ilişkin olarak çıkarılabileceği lafzi olarak ifade edilse de pek çok diğer değişiklik maddesinde mevcut halde kanunla düzenlenmesi öngörülmüş. Çok çeşitli alanlarda kanunun yerini Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin aldığı görülmektedir.

-Madde 105: Devlet Başkanı'nın Cezai Sorumluluğu

Devlet Başkanı'nın suçlandırılması zorlaştırılıyor.

Mevcut durumdaki, Devlet Başkanını milletvekillerinin 1/3'ünün (550/3=184) teklifi üzerine 3/4'ünün vereceği kararla suçlandırma mekanizması iptal ediliyor. Önerilen değişikliğe göre milletvekillerinin salt çoğunluğunun (301) vereceği önergeyle; bu önerenin görüşülmesi sonrası milletvekillerinin 3/5'inin vereceği oyla soruşturma açılmasına karar verilebiliyor. Soruşturma açılmasına karar verilmesi halinde meclisteki siyasi partilerin güçleri oranında verecekleri vekillerden oluşacak 15 kişilik bir komisyon kuruluyor. Bu komisyonun hazırlayacağı raporun görüşülmesi ile milletvekillerinin ancak 2/3'ünün kararıyla Devlet Başkanı yüce divana sevkedilebiliyor.

Aynı maddenin son fıkrasına göre Devlet Başkanı görevdeyken işlediği suçlar sebebiyle **görevi sona erse de** ancak bu madde usulüyle yargılanabiliyor.

-Madde 106: Bu maddede önerilen değişiklikte Cumhurbaşkanı yardımcısı kavramı ve bakanların soruşturma-kovuşturma usulü düzenleniyor.

Devlet Başkanı'na birden fazla Cumhurbaşkanı yardımcısı atama yetkisi veriliyor. Bunun üst sınırı yok! Böylesine olağanüstü yetkilerle donatılmış Cumhurbaşkanı yardımcısı sıfatının sayısının belirsiz olması başlı başına bir sorundur. Bu şekilde yeni bir fiili "süper dokunulmazlık kabinesi" yaratılacağı anlaşılıyor.

Değişiklik önerisine göre; Cumhurbaşkanı yardımcılarının ve bakanların soruşturma ve kovuşturma usulü de Devlet Başkanı ile aynı rejime tabi tutuluyor.

VE CUMHURBAŞKANI YARDIMCILARI İLE BAKANLARA ULTRA KORUMA

Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanların, **görevle ilgili olmayan suçlarda da yasama dokunulmazlığından yararlanması** mekanizması getiriliyor.

Bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri ile teşkilat yapısı **Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenleniyor!**

Yürürlükteki 113.maddeye göre ise bu ancak kanunla düzenlenebilir.

-Madde 108: Devlet Denetleme Kurulu

Halihazırda mevcut olan ve Cumhurbaşkanına bağlı olan bu kurul her türlü inceleme, araştırma, denetleme yapabiliyordu. Pakette bu kurula idari soruşturma yapma yetkisi de ekleniyor!

Üstelik idari soruşturma yapma yetkisi tüm **kamu kurum ve kuruluşlarında ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile işçi ve işveren kuruluşları** için de geçerli olacaktır. Bu durumda meslek örgütlerinin ve işçi örgütlerinin bağımsızlığından bahsetmek mümkün olmayacaktır.

Yine yürürlükteki halinde Devlet Denetleme Kurulu Türk Silahlı Kuvvetlerini denetleyemiyordu. Öneride ise TSK'yı hem denetleyebilecek hem de idari soruşturma açabilecektir.

Mevcut halinde de Devlet Denetleme Kurulu'nun işleyişi, üyelerinin görev süresi ve diğer özlük işlerinin kanunla düzenleneceği kuralı yürürlükteyken; pakete göre bu konular Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenleniyor.

-Madde 109-110: Diğer maddelerle birlikte burada da Bakanlar Kurulu ve Bakanlar Kurulu'na GÜVENOYU düzenlemesi de kaldırılıyor.

Dolayısıyla TBMM'nin güvenoyu ya da gensoru ile bakan düşürme yetkisi de yok oluyor.

-Madde 117: Silahlı Kuvvetler, mevcut halde; Bakanlar Kurulu'na karşı sorumluyken, bu maddedeki değişiklik önerisi ile Devlet Başkanı'na karşı sorumlu oluyor.

Genelkurmay Başkanı da mevcut halde Başbakana karşı sorumluyken, değişiklikle Devlet Başkanı'na karşı sorumlu oluyor.

-Madde 118: Bu maddedeki değişiklikle;

* Jandarma Genel Komutanı MGK'dan çıkarılıyor.

*Cumhurbaşkanı yardımcıları MGK'ya katılabiliyor.

*MGK Genel Sekreterliği'nin teşkilatı ve görevleri mevcut halde kanunla belirlenirken, değişiklikle Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile belirleniyor.

-Madde 119: OLAĞANÜSTÜ HAL

*Mevcut halde Cumhurbaşkanı başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu OHAL ilan etmeye yetkiliyken, değişiklikle OHAL'i tek başına Devlet Başkanı ilan ediyor!

(OHAL ilanının TBMM onayına sunulması kuralı, değişiklikle de geçerlidir.)

*OHAL'de devlet başkanı tek başına kararname çıkarabiliyor! Ve OHAL'deki Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri Kanun Hükmünde Kararname sayılıyor!

-Madde 126: Merkezi idare kapsamındaki kamu kurum ve kuruluşlarının görev, yetki ve sorumlulukları mevcut halde kanunla düzenlenirken; değişiklik önerisinde Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenleniyor..!

-Madde 142-145: Tüm askeri mahkemeler kaldırılıyor.

-Madde 159: Hakimler Savcılar Yüksek Kurulu(HSYK) yapısı değişiyor ve Devlet Başkanı'na tabii hale geliyor. Öyle ki oluşacak HSK'nın 1 bakan, 5 hukukçu olmak üzere, üyelerinin yarısını Devlet Başkanı atıyor.

*HSYK'dan "Yüksek" ibaresi çıkarılarak adı Hakimler Savcılar Kurulu'na dönüştürülüyor.

*HSK mevcut durumda üç dairenden oluşurken, değişiklikle iki daireye indiriliyor.

*HSK mevcut durumda 22 asil, 12 yedek üyeden oluşurken; değişiklikle yalnızca 12 üyeye düşüyor.

<u>Mevcut halde:</u>	<u>Değişiklikte:</u>
*Adalet Bakanı ve müsteşar, HSYK'nın doğal üyesidir.	*Adalet Bakanı, HSK Başkanı; müsteşar, bakan yoksa katılıyor.
*Cumhurbaşkanı, 4 üye atıyor.	*Devlet Başkanı 5 üye atıyor.
*Yargıtay 3 asil, 3 yedek üyeyi genel kurulda seçiyor.	*Yargıtay 3 üye seçiyor.
*Danıştay 2 asil, 2 yedek üyeyi genel kurulda seçiyor.	*Danıştay 1 üye seçiyor.
*Adalet Akademisi 1 asil ve 1 yedek üyeyi genel kurulda seçiyor.	*Adalet Akademisi'nden üye yok.
*Adli yargı hakim ve savcılarını 7 asil, 4 yedek üye seçiyor.	*SEÇİM YOK!
*İdari yargı hakim ve savcılarını 3 asil, 2 yedek üye seçiyor.	*SEÇİM YOK!
*TBMM üye seçmiyor.	*TBMM 1'i avukatlar arasından; 1'i ise hukukçu öğretim üyelerinden olmak üzere toplam 2 üye seçiyor.

2010 yılı Anayasa değişikliğinin AKP iktidarınca manipüle edilmesini sağlayan en önemli argüman, HSYK'nın seçimle oluşturulacak olmasıydı. Bu öneride ise, hakim ve savcılarının HSK'ya üye seçmesi kaldırılıyor. İktidarın, yargıyı tahakküm altına alması demek olan bu değişiklik de, bütünüyle Kuvvetler Ayrılığı ilkesinin ihlalidir.

-Madde 161: Bütçe ve kesin hesap

Mevcut durumda, bütçe ve kesin hesap kanunla TBMM'ce düzenleniyor. Değişiklikte ise gerek **Bütçe Kanunu** teklifini gerekse **Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu** teklifini **Devlet Başkanı TBMM'ye sunuyor.**

-Madde 167: Vergi ve benzeri yükümlülükler dışında **Ek Mali Yükümlülükler** koymaya ve bunları kaldırmaya Devlet Başkanı'na yetki verilebiliyor. (Mevcut durumda ise bu yetki ancak Bakanlar Kurulu'na verilebiliyordu.)

-Geçici Madde 21 (g bendi): Şayet Anayasa değişikliği referandumdan geçerse; kanunlar ve diğer mevzuat ile Başbakanlık ve Bakanlar Kurulu'na verilen yetkiler ilgili mevzuatta değişiklik yapılana kadar Devlet Başkanı tarafından kullanılıyor.

Kanun yetkisi, kanun hükmünde kararname yetkisi, tek başına yürütme yetkisi, Bakanlar Kurulu'nun tüm yetkilerinin üstlenilmesi, yargı üzerindeki yetkiler, Silahlı Kuvvetler üzerindeki yetkiler, vergi ve diğer mali yetkiler, tüm kamu kurumları üzerindeki yetkiler, tüm merkezi kamu personeli üzerindeki yetkiler, meslek odaları ve işçi örgütleri dahil idari soruşturma yetkisi...

Bu kadar yetkinin tek kişide toplandığı rejimin adı, gerek toplum bilminde gerek hukuk bilminde aynı kavramla ortaya konulmuştur: Diktatörlük!

Anayasa yoluyla kurulmak istenen bu kişi diktatörlüğüne izin vermeyeceğiz!

Av. Dođan Erkan

Odatv.com

[status draft]

[nogallery]

[geotag on]

[publicize off|twitter|facebook]

[category istihbarat]

[tags BÜROKRASİ & DEVLET DOSYASI, Av. Dođan Erkan, anayasa, şifre]